

A Fővárosi Ítéltábla dr. Nagy Henrik ügyvéd (fél címe 1) által képviselt I.rendű felperes neve(I.rendű felperes címe) I. rendű és II.rendű felperes neve(I.rendű felperes címe) II. rendű felpereseknek a dr. Sáth Adrienn jogtanácsos által képviselt alperes neve(alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2014. március 26. napján kelt, 16.P.22.027/2013/13. számú ítélete ellen az alperes 14. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, az alperest az I. rendű felperesnek 2.000.000 (Kétmillió), a II. rendű felperesnek 3.000.000 (Hárommillió) forint megfizetésére kötelezi. Az I. rendű felperesnek járó 330.183 (Háromszázharmincezer-száznyolcvanhárom) forint után a kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontjait 257.310 (Kétszázötvenhétezer-háromszáztíz) forint után 2006. február 3. napjában, 29.760 (Huszonkilencezer-hétszázhatvan) forint esetében 2006. február 6. napjában és 43.113 (Negyvenháromezer-száztizenhárom) forint esetében 2006. március 22. napjában határozza meg. Az elsőfokú perköltségről akként rendelkezik, hogy a felek maguk viselik saját költségüket.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illetékből az I. rendű felperes 404.300 (Négyszáznégyezer-háromszáz) forint, a II. rendű felperes 540.000 (Ötszáznegyvenezer) forint, az alperes pedig 440.000 (Négyszáznegyvenezer) forintot köteles megfizetni az államnak az illetékhivatal külön felhívására.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Köteles az I. rendű felperes 265.000 (Kétszázhatvanötezer) forint, a II. rendű felperes 240.000 (Kétszáznegyvenezer) forint másodfokú perköltséget 15 napon belül megfizetni az alperesnek.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 6.330.183 forintot, a II. rendű felperesnek 7.000.000 forintot és 2006. január 27. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatát, valamint az I. rendű felperes részére 316.500 forint, a II. rendű felperes részére 350.000 forint perköltséget. Végül kötelezte az alperest, hogy az illetékes adóhatóság felhívására fizessen meg 799.800 forint le nem rótt illetéket.

A tényállásban ismertette, hogy a 7. sorszámú közbenső ítélettel jogerősen megállapítást nyert, miszerint az alperes kártérítési felelősséggel tartozik azokért a károkért, amelyek a felpereseket érték közeli hozzátartozójuk 2006. január 25. napján elszenvedett balesete, majd ennek folytán 2006. január 27. napján bekövetkezett halála miatt.

Rögzítette, hogy az I. rendű felperes 1986. február 8. napjától élt házasságban feleségével, I. rendű felperes nevenével, akivel közös háztartásban nevelték a baleset bekövetkeztekor 15 éves lányukat, a II. rendű felperest. Az I. rendű felperes 2006. február 3. napján temetési költségként 257.310 forintot fizetett, továbbá 29.760 forint értékben koszorút és koporsódíszot vásárolt, illetve a közjegyző részére 43.113 forintot fizetett ki.

Házastársa halálát követően az I. rendű felperesre hárultak a gyermek nevelésével, gondozásával, taníttatásával járó feladatok. Életvitele jelentősen átalakult, új párkapcsolatot kialakítani nem tudott. A néhai halálával a felperesek élete jelentősen megváltozott, elvesztése megviselte a családot.

Az alperes a felperesek részére 2011-ben 2.000.000 forint kártérítést teljesített, a további fizetéstől azonban elzárkózott.

A felperesek leszállított keresete vagyoni és nemvagyoni károk megtérítésére irányult. Az I. rendű felperes vagyoni kár címén 330.183 forint temetéssel felmerült költség megfizetésére kérte az alperest kötelezni, továbbá 6.000.000 forint nemvagyoni kártérítésre támasztott igényt. A II. rendű felperes 7.000.000 forint nemvagyoni kártérítést követelt az alperestől, és mindketten kérték késedelmi kamat megállapítását a baleset napjától kezdődően.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Eltúlzottnak találta a nemvagyoni kártérítés összecszerűségét, álláspontja szerint az általa kifizetett 2.000.000 forint elegendő a felpereseket ért sérelmek kompenzálására. A temetési költségeket nem látta bizonyítottnak, de vitatta az összecszerűséget és utóbbiak esetében a kamatfizetés kezdő időpontját is, tekintettel arra, hogy a számlák a balesetet követően keletkeztek.

Az elsőfokú bíróság utalva a Ptk. 345. § (1) bekezdésére, 355. § (1) és (4) bekezdésére a felperesek keresetét alaposnak találta.

Rögzítette, hogy a jogerős közbenső ítélet folytán már csak a felperesi követelések összecszerűsége várt elbírálásra. Mivel az I. rendű felperes számlákkal igazolta, hogy a temetéssel és a hagyatéki eljárással kapcsolatos kiadások következtében vagyonában 330.183 forintba tehető értékcsökkenés következett be, ezért a vagyoni kár vonatkozásában az elsőfokú bíróság a keresetet alaposnak találta és a követelt összeg megfizetésére kötelezte az alperest.

Teljes egészében lehetőséget látott az igényelt nemvagyoni kártérítések megítélésére is. Kitért rá, hogy a család intézménye alkotmányos védelem alatt áll, amennyiben a család integritása sérül, akkor sérül a teljes családban éléshez való jog. A baleset folytán a felperesek esetében bekövetkezett a személyiség életminőségének hátrányos változása. Kifejtette, hogy a nemvagyoni kártérítést megalapozó érzelmi hátránynak nem kell feltétlenül elérni a kóros gyászreakció, illetve a pszichés megbetegedés szintjét. Az elsőfokú bíróság a Pp. 163. §-a alapján köztudomású ténynek fogadta el, hogy a közeli hozzátartozó halála, az emiatti gyász és fájdalom a személyiség sérelmét, valamint az életminőség hátrányos változását eredményezi, továbbá a felpereseknek sérült a teljes családban éléshez való joga is. Az I. rendű felperes tekintetében értékelte, hogy újabb párkapcsolatot nem tudott kialakítani és ennek lehetősége életkoránál fogva is jelentősen megnehezült. A gyermekneveléssel és a háztartással kapcsolatos feladatok a balesetet követően teljesen ráhárultak, és nehézségek merültek fel a közös családi vállalkozásban is. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az I. rendű felperest életének megnehezülésével, a házastárs elvesztésével olyan hátrány érte, aminek kompenzálására az általa kért 6.000.000 forint megfelelő, így a Pp. 206. §-a alkalmazásával ennek megfizetésére kötelezte az alperest.

A II. rendű felperes édesanyja halálával elvesztette azt a stabilitást, amit az anya a családban jelent, ez kihatott a tanulmányi előmenetelére is, hiszen elvesztette az eddig őt körülvevő kiegyensúlyozott, állandó környezetet. Egy édesanya nem pótolható és különösen egy ilyen korú gyermek számára kiemelkedően fontos a megfelelő családi háttér. Erre tekintettel esetében a 7.000.000 forint nemvagyoni kártérítés összegét megalapozottnak találta és javára megítélte.

A kamatfizetésről szóló rendelkezést az elsőfokú bíróság a Ptk. 360. § (1) bekezdésére és 301. §-ára alapította hangsúlyozva, hogy a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. Ekként a kamatfizetés kezdő időpontját a halál időpontjához igazítottan határozta meg.

A perköltségről a bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, az alperes által fizetendő perköltség összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja szerint állapította meg. Végül rendelkezett a tárgyi költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt eljárási illeték megfizetéséről.

A döntéssel szemben az alperes jelentett be fellebbezést. Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérte mindkét felperes igényét az 1.000.000 forintot meghaladó részében elutasítani, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezését indítványozta. Támadta a késedelmi kamat kezdő időpontját a vagyoni kártérítés körében, továbbá sérelmezte a perköltség és az illeték fizetésre vonatkozó rendelkezéseket.

A késedelmi kamat kezdetét a vagyoni kártérítés körében kérte a kiadások számla szerinti felmerülésének időpontjához igazítani, ami a temetési költségeknél 2006. február 3., a koszorú és koporsódísnél február 6. és a hagyatéki eljárás esetében március 22. napja volt.

A megállapított nemvagyoni kártérítés összegét indokolatlanul eltúlzottnak tartotta. Hasonló tényálláson alapuló jogerős határozatokat megjelölve hivatkozott a bírósági gyakorlatra. Hiányolta, hogy a nemvagyoni kár bekövetkezésének bizonyítására a felperesek részéről sem került sor, bizonyítási indítvánnyal a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően sem éltek, helyette a járadék iránti igénytől elálltak, leszállították a nemvagyoni kárigényt és számlákkal pontosították a vagyoni kárt. Meghallgatása során az I. rendű felperes röviden azt adta elő, hogy a felesége elvesztése óta nem talált párt és a kezdetekkor nehézséget okozott, hogy lányát egyedül kell nevelnie. A II. rendű felperes pedig szintén nagyon röviden azt adta elő, hogy élete radikálisan megváltozott az édesanyja elvesztése miatt, különösen, mivel akkor kezdte a középiskolát, ami eleve új környezetet jelentett számára. Vitatta a felperesek felkérésére készült klinikai-pszichológiai szakvélemény bizonyító erejét, emellett elnagyoltnak és megalapozatlannak is találta azt. A fellebbezés kiemelte, hogy a bírói gyakorlat következetes abban, hogy a hozzátartozó halála önmagában nem alapoz meg nemvagyoni kártérítés iránti igényt, ahhoz a túlélő hozzátartozónak igazolnia kell, hogy a társadalmi életben való részvétele, élete a káreset következtében megnehezült. E körben eseti döntésekre utalt, amelyek álláspontja szerint indokolják az ítélet fellebbezési petíumnak megfelelő megváltoztatását.

A másodfokú tárgyaláson bejelentette, hogy a fellebbezéssel nem érintett 1-1 millió forintot késedelmi kamataival együtt 2014. augusztus 1-jén megfizette a felperesek részére.

A megállapított perköltség összegét tévesnek és eltúlzottnak találta. Kifejtette, hogy a pernyertesség és pervesztesség arányát a per megindításakor követelt összeg alapulvételével kell kiszámítani. A követelés a keresetlevél alapján 23.072.000 forint volt, ami a leszállítás folytán 13.330.183 forintra csökkent. A felperesek csak 58%-ban lettek pernyertesek, tehát az alperest csak ilyen arányban terhelheti a perköltség viselése, ugyanakkor a felperesek pervesztességük arányában kötelesek az alperest képviselő jogtanácsos munkadíjának arányos megtérítésére. Ezért az elsőfokú bíróságnak a

Pp. 81. § (1) bekezdése és a felhívott IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja szerint kellett volna eljárnia, és az I. rendű felperes részére 276.879 forint, a II. rendű felperes részére 323.026 forint lett volna legfeljebb megállapítható. Túl ezen alkalmazhatónak látta az IM rendelet 3. § (6) bekezdését és az ítélet megváltoztatásával a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban álló, mérsékelt perköltség, valamint a pernyertesség-pervesztesség arányához igazodó kereseti illeték megállapítását kérte.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

Az elsőfokú döntést a másodfokú bíróság csak korlátozottan bírálta felül, fellebbezés hiányában nem érintette a vagyoni kártérítés összegét, valamint a felpereseknek megítélt 1.000.000-1.000.000 forint nemvagyoni kártérítést, így ebben a körben az ítélet jogerőre emelkedett.

A fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást kellő mélységben feltárta, abból a vagyoni kártérítés tekintetében a kamat kezdő időpontjának meghatározását kivéve helyes megállapításra jutott. A megítélt nemvagyoni kártérítés mértéke azonban eltérést mutat a kialakult bírósági gyakorlattól, ezért ebben a körben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására látott indokot az alábbiak szerint.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A 355. § (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A (4) bekezdés alapján kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

Az elsőfokú bíróság kellő figyelemmel volt arra, hogy a nemvagyoni kártérítés az általános személyiségvédelem eszköze, alkalmazásának feltétele valamely személyiségi jog megsértése. A nemvagyoni károknak pénzbeli ellenértékük nincs, a kártérítésnek az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodik, amely az elszenvedett sérelemért nagyjából egyenértékű, másnemű előnyt nyújt. Nemcsak a kár nagysága, de a kár bekövetkezte is becslésen alapul, objektív mércéje nincs, egyedül a bíróságok józanságának, személyes elkötelezettségének és mértéktartásának lehet meghatározó szerepe {34/1992.(VI.1.)AB határozat}.

Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felesége elvesztése és a kamaszkorú kisgyermekkel való egyedül maradása következtében az I. rendű felperes élethelyzete jelentős mértékben, hátrányosan változott meg. Az adott esetben számolni kellett azzal, hogy az I. rendű felperest ellentétes nemű gyermekével kapcsolatban egyedül terhelik azok a szülői, nevelési feladatok, amiket a baleset nélkül a házastársával együtt tudott volna megoldani, és azt is szem előtt kell tartani, hogy a gyermekkel az új párkapcsolat létesítésére is kisebb az esélye. A II. rendű felperes élete végéig nélkülözi egyik szülőjét, benne elmosódik az anyakép, nem rögzül az anyai minta, problémáival kizárólag a külön nemű édesapjához fordulhat. Mindezek olyan hátrányok,

amelyekre akkor is tekintettel kell lenni, ha nem volt elhúzódó gyászreakció és nem állapítható meg a felpereseknél kóros személyiségváltozás vagy pszichés zavar. Nem vitásan maradandóan sérült a család integritásához, a teljes családban éléshez fűződő, a Ptk. 76. §-ára visszavezethető való jog, az I. rendű felperes házastárs, a II. rendű felperes édesanya nélkül maradt és ez mindkettőjük közös életére közvetlenül és maradandóan kihatással van.

Ugyanakkor a jelen esetben azt is értékelni kellett, hogy a felperesek a kezdeti nehézségek után viszonylag gyorsan alkalmazkodtak az új helyzethez, életük rendes mederbe terelődött, mindennapjaik a szokásosan felmerülő feladatok, problémák mellett zavartalanul zajlanak.

Nem maradhatnak figyelmen kívül a balesetkori ár- és érték viszonyok, továbbá az sem, hogy a kialakult bírói gyakorlat hasonló jellegű jogsérelem esetében milyen mértékű, becslésen alapuló nemvagyoni kártérítést állapít meg. Az ítéletábra egyetértett azzal a fellebbezési érveléssel, hogy az elsőfokú bíróság által megfelelőnek talált - a pert megelőző teljesítéssel együtt az I. rendű esetben 7 millió, a II. rendű felperes esetében 8 millió forint - nemvagyoni kártérítés lényeges eltérést mutat a kialakult bírósági gyakorlattól.

Tévesen hivatkoztak a felperesek a másodfokú tárgyaláson arra, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés korlátozottan, és csak akkor bírálható felül, ha az elsőfokú bíróság ellentmondásos következtetésre jutott, vagy iratellenes megállapítást tett. Ez a joggyakorlat által kialakított szabály a felülvizsgálati bíróságra vonatkozik, a felülvizsgálati eljárásban általában nincs helye a bizonyítékok eltérő értékelésének, a felülmérlegelésnek. A másodfokú bíróságot azonban ilyen szabály nem köti, a fellebbezés elbírálása során a Pp. 206. § (1) bekezdésében írt mérlegelési jogkörében eljárhat.

A Fővárosi Ítéletábra az eset összes körülményét a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint mérlegelve úgy ítélte meg, hogy az I. rendű felperest ért személyiségi jogi sérelem kiegyensúlyozására 4 millió, a II. rendű felperes esetében pedig 5 millió forint alkalmas. Beszámítva az alperes által - a pert megelőzően és az elsőfokú ítéletet követően - megfizetett 2-2 millió forintot, az elnehezült élethelyzet hozzávetőleges kiegyenlítésére az I. rendű felperest további 2 millió forint, a II. rendű felperest további 3 millió forint nemvagyoni kártérítés illeti meg.

Ezt meghaladóan azonban a felperesek igénye a kifejtettek szerint eltúlzott volt és ennyiben az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a másodfokú bíróság ebben a részében a keresetet elutasította.

Eredménnyel támadta a fellebbezés a vagyoni kártérítés tekintetében a késedelmi kamat kezdő időpontjának a meghatározását. Kétségtelen, hogy a temetéssel és a hagyatéki eljárással kapcsolatos költségek a felperesi hozzátartozó balesete folytán merültek fel, de nem azzal egy időben, hanem a számlákon feltüntetett napokon. Ennek folytán, összhangban a Ptk. 360. § (1) bekezdésével a kártérítés az I. rendű felperes vagyonában bekövetkezett csökkenés tényleges időpontja alapján a fellebbviteli bíróság a vagyoni kártérítés körében a késedelmi kamat kezdetét a csatolt számlákon szereplő napokhoz igazította.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása miatt változott a pernyertesség-pervesztesség aránya, így a perköltség megállapításánál a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint kellett eljárni és ebben a részében is megváltoztatásra került az elsőfokú ítélet.

A leszállított kereset tekintetében az I. rendű felperes 52%-ban, a II. rendű felperes 57%-ban lett pernyertes. A másodfokú bíróság úgy értékelte, hogy ez nem jelent számottevő eltérést a felek pernyertessége és pernyertessége között, ezért akként rendelkezett, hogy felmerült perköltségüket a felek maguk viselik.

A kereseti illeték meghatározásánál a felperesek esetében figyelembe kellett venni az előterjesztett követelés legmagasabb összegét és a pervesztésen túl ebben a körben is kötelezte az I. és II. rendű felperest a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) és 15. § (1) és (3) bekezdései szerint az illeték viselésére. Az alperes ugyanezen jogszabályhelyek alapján a pervesztése arányában köteles a részkereseti illeték megfizetésére.

A kifejtettek alapján a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alkalmazásával a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Az alperes fellebbezése részben sikeres volt, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a felperesek kötelesek részére megfizetni a pervesztésük alapján számított, fellebbezési illetékrészből álló perköltséget.

Budapest, 2015. január 27.

. Lesenyei Terézia s.k.

a tanács elnöke

Dr. Pullai Ágnes s.k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: